

POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI

NÁZEV PRÁCE: Představy adolescentů o ideálním vzhledu chlapců

AUTORKA PRÁCE: Lucie Papíková

Bakalářská práce se zabývá hodnocením maskulinního vzhledu mezi dospívajícími. Autorka tak navazuje na sérii závěrečných prací v dané oblasti. Vzhled je významným antropologickým aspektem lidského života. Odkazuje jednak k tělesnosti (psychosomatická jednota a její prožívání) a jednak k sociálním normám a vztahům (role vzhledu při utváření dojmu o druhých a poskytování zpětné vazby na vzhled). V průběhu dospívání je vzhled obzvláště klíčový, neboť dochází k rychlým proměnám těla a zároveň k nárůstu vlivu vrstevnických skupin, o jejichž přijetí dospívající stojí. Tradičně bývá pozornost věnována ženskému vzhledu, přičemž se předpokládá, že v mužském životě není vzhled tak určující – v individuálním i vztahovém ohledu. Tento předpoklad vychází z menší váhy fyzické atraktivity v rámci maskulinní role. Do značné míry se jedná o předpoklad mylný. Ačkoliv nebyla tradičně maskulinita spojena s krásou, tělo a vzhled má v její definici přední postavení. Navíc změna genderového řádu přináší vůči maskulinitě nové požadavky.

Předešlé závěrečné práce využívaly jako metodu sběru dat buď rozhovor, nebo dotazník, pomocí kterých bylo zjišťováno, jaké mají dospívající představy o minimálním a optimálním chlapeckém vzhledu, praktikách, které k němu mohou vést, a konkrétních vlastních postupů. Na rozdíl od nich se Lucie rozhodla rozšířit dotazníkovou metodou (a pozorování) o novou techniku sociometrické mřížky. Jejím prostřednictvím ověřovala, nakolik je vzhled významný při hodnocení konkrétních chlapců z jednotlivých tříd, tj. jaká je úloha vzhledu v personálních konstruktech, které děti z jednoho žákovského kolektivu využívají při vnímání a hodnocení svých spolužáků. Tento postup je originální, dosud nebyl v podobném kontextu použit. Oceňuji, jak dobře se Lucie zhostila této techniky, kterou dokázala bez problémů aplikovat na dané téma a zhodnotit její možné využití v dalším pokračování výzkumů v této oblasti. Svým způsobem tak práci lze považovat také za metodologickou, neboť ověřovala (byť bez aplikace standardních parametrů) vhodnost výzkumného designu s využitím repertoárové mřížky.

Vzhled se ukázal významnější při hodnocení osob, které se znají krátkou dobu. Čím delší je vztah, tím roste váha jiných faktorů. Tento výsledek přinesl dotazník, kde se dospívající vyjadřovali ke způsobům, jakými hodnotí druhé osoby. Pokud ale měli toto hodnocení v repertoárové mřížce bezprostředně provést, vzhled využívali výrazně častěji, než by odpovídalo dotazníkovým výsledkům. V textu není věnován větší prostor vysvětlení tohoto výsledku, který se jeví rozporným. Může autorka představit možná vysvětlení při obhajobě?

Při hodnocení samotného vzhledu se jako podstatné ukázaly zejména stabilní znaky – naopak proměnlivým znakům nepřikládají dospívající takový význam, a to zřejmě proto, že mají zkušenost s vlastním experimentováním se stylem úprav. Otázkou ovšem je, jaká je míra stability jednotlivých znaků – nejsou některé považovány za stabilnější, než odpovídá skutečnosti? Jinými slovy, neuplatňují dospívající při hodnocení biologicko-esencialistickou perspektivu, v rámci níž jsou přehlíženy snahy o zásahy do ryze tělesných aspektů (např. výška, váha)? Může být zdůrazňování stabilních znaků specifické pro hodnocení mužského/chlapeckého vzhledu (který by podle vymezení maskulinity neměl být příliš a viditelně opečovávan)?

Výzkum ukázal, že to, které jiné faktory než vzhled dospívající používají k hodnocení druhých, závisí na povaze daného kolektivu. Za překvapivý výsledek lze považovat, že pouze v jednom kolektivu byla tímto faktorem inteligence, která je tradičně prezentována jako centrální rys (Asch, Kelly). Čím si to autorka vysvětluje?

Práci považuji za kvalitně zpracovanou. Autorka prokázala schopnost orientovat se v odborné literatuře, pohybovat se v terénu a realizovat i prezentovat vlastní výzkum. Oceňuji stručnost a výstižnost textové stránky práce. Výzkumné výsledky jsou v mnoha směrech zajímavé a bez pochyby pomohou orientovat další studie v této oblasti. Téma má vysoké praktické konsekvence. V práci proto trochu postrádám zamyšlení nad tím, co z výsledků vyplývá pro možnosti poradenské (preventistické) práce s adolescentními skupinami. Jaká doporučení by autorka na základě své studie mohla vznést?

Závěr: Bakalářskou práci Lucie Papíkové doporučuji k obhajobě. Hodnotím ji jako kvalitní.

V Praze, 24. srpna 2014

PhDr. Irena Smetáčková, Ph.D.